

§ 26 Medlemsstrategi

TOMAS JANSSON:

Svenska kyrkan står inför den största förändringen som kyrkan genomgår på århundraden. Det är att medlemskapet faller och det faller drastiskt. Vad ska vi göra i detta läge med ett medlemskap i fritt fall? Jag som kyrkomötesledamot har under de senaste par åren fått upprepade frågor ifrån kyrkomedlemmar. Vad gör kyrkomötet i denna stora och dramatiskt viktiga fråga?

Av motionerna till detta års kyrkomöte finns ett par som tar upp den här aspekten och vill att vi ska fokusera med kraft och energi på denna centrala fråga. Jag vill fokusera på motion 2017:117, som säger att kyrkostyrelsen borde ges i uppdrag att initiera ett brett arbete för att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi som har relevans för alla nivåer i Svenska kyrkan. Det är en viktig motion. Jag skulle faktiskt inte vilja komma hem ifrån detta kyrkomöte med budskapet att kyrkomötet beslutade att ingenting göra, när en sådan motion läggs fram. Det skulle ärligt talat kännas lite pinsamt. Vi behöver kraftsamla och att kyrkostyrelsen får i uppdrag att ta tag i denna fråga utifrån breda perspektiv, som har relevans för alla nivåer i kyrkan. Det förefaller mig som en klok åtgärd. Det visar att kyrkomötet i högsta grad är berett att adressera denna stora fråga. När vi står inför vår största utmaning på århundraden krävs kraftsamling.

Jag vill därför yrka bifall till reservation 1 som är detsamma som bifall till motion 2017:117.

ROLAND JOHANSSON:

Ordförande! Jag yrkar bifall till min reservation 3, som innebär att jag vill att motion 2017:2 av Lars-Ivar Ericson om strategi mot minskning av antal medlemmar bifalls. Samtidigt yrkar jag också bifall till min reservation 2, som innebär att jag vill att motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson om medlemsutvecklingsstrategi bifalls.

Utskottet anser att det som motionärerna för fram i sina motioner är viktigt och konstaterar att nationell nivå kontinuerligt tar fram medlems- och verksamhetsstatistik kring detta. Utskottet anser dock att det är församlingens uppdrag att analysera och ta fram medlemsstrategier och att det inte är ett uppdrag för nationell nivå. Betänkandet visar att mycket arbete pågår, men jag tror inte att det är tillräckligt för att vända den negativa utvecklingen. Det behövs kvalificerad kunskap och utanför sessionssalen har Svenska kyrkans forskningsenhet en monter, som visar vad man kan göra för att behandla de frågor som motionären föreslår. Ni kan själva hämta en broschyr i den montern och se allt som man kan göra. Den lokala verksamhetsutvecklingen i kombination med central forskning tror jag är lösningen på att få en bra strategi.

Bifall till reservationerna 2 och 3.

LARS-IVAR ERICSON:

Ordförande! Jag vill först yrka bifall till min motion 2017:2. Vi kan konstatera att antalet medlemmar i kyrkan minskar. Särskilt stor var ju minskningen då 2016. Vi kan också se av siffror från Medieakademien att Svenska kyrkan har tappat 7 procentenheter på förtroendebarmetern.

Varför lämnar då människor kyrkan? Det är svårt att ge svar på alla orsaker. Det kan ju bero på att man inte tror på Gud. Det kan bero på skandaler. Det kan bero på att man tycker att kyrkan är alltför politisk eller inte tillräckligt renlärig. Det kan

också ha ekonomiska orsaker. Jag tänker ibland på pappan som jag träffade som sa: ”Jag vill ju att vi ska vara kvar i kyrkan, men du förstår att våra barns fritidsaktiviteter kostar ganska mycket, så vi har inte råd”. Ja, det är viktigt att analysera orsakerna till utträden och utskottet anger i betänkandet att sådant sker och måste fortsätta.

Däremot verkar det inte som att man är lika intresserad av att veta varför folk väljer att stanna kvar i kyrkan, varför folk väljer att bli medlemmar eller varför folk väljer att återinträda efter en tid. Utskottet pekar på det ansvar som ligger på den lokala församlingen, och det är riktigt. Här tror jag att man mycket mera bör uppmärksamma kyrkoherdens roll. Vad gör egentligen kyrkoherden när det kommer en ansökan om utträde? Ja, han eller hon kanske undertecknar ett papper med orden välkommen tillbaka. Man kan göra mycket mer. Som kyrkoherde och som tillförordnad kyrkoherde efter min pensionering har jag alltid tagit för vana att ringa upp de personer som ansökt om utträde. Det har blivit väldigt bra samtal. Någon gång har det resulterat i att den uppringde säger att han eller hon river sin ansökan och stannar kvar. Eller så säger han eller hon: Nja, jag kanske kommer att återinträda senare, vi får se. Vi har nu prognoser som visar på att antalet utträden kommer att fortsätta att öka också under 2017. Det är ju faktiskt så att människor, trots att det sker ett gott arbete i våra församlingar både i gudstjänster och i vardagsverksamhet, ändå väljer att lämna vår kyrka. Därför är det viktigt att man från centralt håll från kyrkokansliet och från statistikavdelningen verkligen bevakar detta och att man också på lokalt håll är uppmärksamma och inte bara skickar ett brev med välkommen tillbaka, utan att man också analyserar orsakerna och erbjuder samtal i denna fråga.

Jag vill tacka för svaret. Det här är en viktig framtidsfråga som vi har anledning att återkomma till.

MATTIAS KRISTENSON:

Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 som alltså bifaller motion 2017:117. Är människor mindre engagerade idag? Ja, ska vi tro den utveckling som vi ser i många klassiska folkrörelser och rörelser inom civilsamhället är det så. Det ser vi också av betänkandet som tar upp just den här frågan. Medlemstalen i diverse folkrörelser sjunker, kyrkorna är ej undantagna. Ibland är det kanske också så, att det är tryggt att veta att man inte är ensam, utan att rörelser vid sidan av en själv också har det tufft. Jag undrar dock om det inte är så, att det handlar om att människor kanske engagerar sig på andra sätt idag och att de klassiska folkrörelserna inte riktigt förmått sig att möta den utvecklingen. Det är ingen nyhet att Svenska kyrkan tappar medlemmar, 20 procent på 20 år ser vi av betänkandet. Men i flera församlingar pågår fantastiska arbeten med att rekrytera fler medlemmar och ge dem möjlighet till utveckling. Trots detta upplever jag, att arbetet med medlemsutvecklingen saknar en tydlig riktning, en sammanhållning, och ibland kan jag uppleva att ledarskapet i frågorna är något otydligt. Mycket av det här tror jag kan bero på, att man inte på allvar tagit ett gemensamt grepp om de här frågorna. Det kanske ibland blir tryggt att tänka: Ja, ja, det är så samhällsutvecklingen ser ut. Det är ganska tryggt i det läget att hänvisa frågan till att den bara handlar om församlingarnas arbete.

Nationell nivå kan gärna göra analyser och bistå med information, men där stannar det nationella ansvaret. Ungefär så här har det låtit i motionssvar, när vi har kikat på motioner som har berört ungefär det här ämnet de senaste 15 åren. Ofta reduceras medlemsutveckling till något som enbart handlar om enskilda kommuni-

kationsinsatser, en opåverkbar samhällsutveckling eller bara in- och utträden. Men det är givetvis mer än så. Som ledamot i kyrkomötet handlar den här frågan för mig om ledarskap, och som vi skriver i vår motion 2017:117 är det fortsatt lokalt som det viktiga arbetet ska göras. Därtill tror jag det är där den mesta kunskapen finns. Men det där kan ju inte hindra oss som nu tillhör nationell nivåns högsta beslutande organ att visa ledarskap och peka ut en riktning och ta ett gemensamt grepp om dessa frågor som är helt avgörande för vår framtid. Jag köper inte utskottets hållning att den här saken inte skulle vara relevant för den nationella nivån, att det inte skulle vara relevant att ha en tydlig hållning om medlemsutvecklingen, särskilt inte när vi i motionen så tydligt har strävat efter och poängterat att det här arbetet måste göras med en relevans för samtliga nivåer.

Det görs på många håll ett spännande och viktigt arbete för att utveckla medlemmarna, bedriva mission och utveckla verksamheten. Vi besitter väldigt mycket kunskap om de här frågorna. Jag skulle säga, att förutsättningarna i och med det är bättre än på väldigt länge för att faktiskt nu gemensamt besluta oss för att ta oss an dessa frågor. Låt oss tillsammans nu visa ledarskap.

Bifall till motion 2017:117. Tack.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Ordförande! Kyrkans äldsta dotter är döende, sa de. Det var om situationen i Frankrike och det är 20 år sedan. Det var ju sant. Sifforna går katastrofalt ner i Frankrike, i Tyskland, i hela Västeuropa, i USA. Det är inte bara Svenska kyrkan som har problemen. Därför kan de inte lösas på lokal nivå. Det är inte troligt. Vi sitter i en kultur som vi aldrig har gått i närkamp med. 1900-talets hela kultur är nihilismens triumf i totalitära rörelser. Vem har talat om det egentligen? Hur är man kristen när de andra normsändarna är nihilister och inte tror på någonting? Hur är man kristen i en gudlös värld? Vi sitter här och lyfter våra papper och säger: På lokal nivå ska man hantera det här problemet. Det går inte. Det krävs en omfattande idéhistorisk analys, en samhällsanalys. Vad är det vi har fått för någonting? Detta är situationen att människor fortfarande är människor. Den senaste tidens lite upprörda kampanjer handlar om sjätte budet. Är det brott mot sjätte budet? Det illustrerar ju ett dilemma när folk inte riktigt vet vad man ska göra. "Världen är en full bonde", säger Luther. Antingen faller den fulle bonden av hästen på ena sidan eller på den andra. Det är det vi ser. I detta luras människor hejdlöst på det som är livets mening. Vi är skapade till kropp, själ och ande, och om de tre delarna inte samverkar blir vi mindre mänskliga. Detta vet ju alla. Så vad måste göras?

Jag menar att vi måste lyfta blicken bort från det svenska, ut i det idéhistoriska. Hur ser det ut ute i Europa och i vems intresse? Varför blir det så här? Vem tjänar på att människor förtingligas? Processen är lång, kanske längre än 1900-talet. Kanske lever vi i en 200- eller 250-årig avvecklingsperiod, där kyrkan har låtsats stå stark men egentligen inte varit det och därför transformerar sig till en allmän deism, en allmän tro på Gud som inte utmanar någon. Detta är sommarens stora insikt, som jag ska redovisa på 20 sekunder. MTD-religionen är svenska folkets religion, inte bara den folkliga religionen utan religionen i samhället – moralisk, terapeutisk deism. Den har ingenting med kristen tro att göra i grunden men kan låna uttrycken från den kristna tron. Här borde vi tänka mycket djupare. MTD-religion kan man googla på. Det är två amerikanska forskare som har sagt, att detta var ungdomarnas religion i USA för 20 år sedan, och nu är det religionen i USA och lika mycket i Sverige.

Här krävs åtgärder, motion 2017:117.

KARIN JANFALK:

Ordförande! Det har sagts mycket viktigt här, det vill säga att det inte är oviktigt. Utskottet gör trots alla viktigheter bedömningen att föreslå att vi ska avslå motionerna 2017:2 och 2017:117, inte för att det inte är viktigt men därför att utskottet menar, att det dock är mycket som ska göras på lokal nivå med det underlag som vi då och då får från nationell nivå när det gäller medlems- och verksamhetsstatistik.

Utskottets förslag är avslag på motionerna 2017:2 och 2017:117.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 95.